

Întâlniri de tezaur - ediția a II-a

Direcția Patrimoniu Imaterial și Cultură Tradițională a Institutului Național al Patrimoniului, în cadrul Programului cultural „Revigorarea meșteșugurilor tradiționale și promovarea creativității artistice”, în anul 2022 a inițiat seria de evenimente **Întâlniri de Tezaur**.

Acest proiect, ce se desfășoară sub formatul unui atelier practic demonstrativ, are drept scop încurajarea dialogului între generații prin mijloace alternative de comunicare între meșterii populari, inclusiv *Tezaure Umane Vii* și tineri, privind expresiile culturii tradiționale și de performare a elementelor de patrimoniu imaterial, în context istoric și contemporan.

Domeniile vizate pe parcursul proiectului sunt olăritul, arta lemnului, confecționarea măștilor tradiționale, țesutul, cusutul, realizarea podoabelor tradiționale etc. O astfel de inițiativă devine importantă datorită necesității considerării și desfășurării activităților prin care să fie susținuți și promovați meșterii populari, precum și diseminării contribuției acestora la receptarea, păstrarea și transmiterea elementelor de patrimoniu cultural imaterial ce-l dețin. Acest proiect este în acord cu Legea nr. 26 din 2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, iar activitățile pun în practică articolul 15 al Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (2003), care prevede participarea comunității, grupurilor și indivizilor la salvagardarea acestuia.

Dublul format al evenimentului, teoretic și empiric, este stabilit în ideea încadrării lui în unele contexte temporale, ce marchează date în calendarul popular și evenimente, inițiative emergente salvagădării patrimoniului cultural imaterial. Prin urmare, conținutul primei ediții din 21 iunie 2022 s-a încadrat *Zilei Internaționale a lei*, Sărbătorii Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, cunoscută în popor ca sărbătoarea de *Sânziene* sau *Drăgaică*, precum și promovării dosarului multinațional „Arta cămășii cu alțiță - element de identitate culturală în România și Republica Moldova”.

Ediția din 22 septembrie, dedicată meșteșugului olăritului, a fost organizată în contextul acțiunilor dedicate *Zilelor Europene ale Patrimoniului* 2022, care în acest an au fost axate pe tema patrimoniului durabil.¹ Astfel, activitățile din cadrul atelierului de modelat ceramică au constituit un mediu oportun de a învăța din tradiție și din experiența creatorilor populari. De asemenea, de a redescoperi cunoștințele tradiționale de utilizare rațională a resurselor naturale, despre mijloacele de receptare și transmitere a trăsăturilor de identitate meșteșugărească și artistică nealterată noilor generații, precum și de a conștientiza interdependența dintre natură și cultură și importanța meșteșugurilor pentru comunitățile locale.

Invitatul special al evenimentului a fost meșterul popular **Mihai Trușcă** din comuna Româna, orașul Balș, județul Olt, descendent al unei cunoscute familii de olari. Acesta a reușit exemplar să recepționeze de la părinții lui, cunoscuții olari Marin și Teodora Trușcă, și să promoveze tradiția ceramicii de Oboga și Româna.

Dimensiunea științifică a evenimentului a fost întreținută de intervențiile, explicațiile, completările specialiștilor în etnografie și patrimoniu cultural imaterial dr. Corina Mihăescu, dr. Dorina Dagnea și dr. Anamaria Stănescu. Partea practică a fost asigurată de discuțiile și atelierul oferit de meșterul Mihai Trușcă, prin care participanții, elevi ai Școlii Gimnaziale „Mihail Drumeș” și Liceul Teoretic „Petre Pandrea” din Balș și cei ai Colegiului Economic „Alexandru D. Xenopol” din București au beneficiat de un mijloc non-formal de cunoaștere a tehnicilor de realizare, a trăsăturilor ceramicii zonei, precum și de experimentarea senzorială în modelarea figurinelor din lut.

Rezultatele evenimentului s-au materializat într-o originală colecție de jucării de lut, modelate de participanți, care va fi valorificată și pusă în lumina unei expoziții, pe viitor. O astfel de întâlnire dintre meșterul popular și studenți, elevi, specialiști în domeniul promovării patrimoniului cultural și în particular a celui imaterial a generat oportunități de înțelegere a patrimoniului imaterial, precum și adoptarea unei atitudini responsabile față de valoarea acestuia. De asemenea, elevii au fost inițiați să descopere arta modelării și să învețe metodele, tehnicile și secretele obținerii unei figurine bine executate și durabile. În cheia tematicii atelierului, jucăriile de lut au prezentat interes pentru conturarea aspectelor de estetică a ludicului.

Această ediție a Întâlnirilor de Tezaur a continuat tematica „Cultura grâului - simbolistică în arta și cultura tradițională”. Respectiv, dacă la prima ediție din 21 iunie 2022, dedicată portului popular, alături de meșterul popular Maria Foltea din satul Buleta, comuna Mihăești, județul

¹ Sustainable Heritage (2022), <https://www.europeanheritagedays.com/Shared-Theme> (accesat pe 1 septembrie 2022).

Vâlcea,² am făcut cunoștință cu formele de reprezentare a motivului grâului pe piesele de port, precum și pe diferite tipuri de țesături, am discutat despre spicul de grâu în obiceiurile calendaristice tradiționale și diversitatea tipurilor de colaci în obiceiurile sărbătorilor din ciclul vieții, la cea de-a II-a ediție au fost aduse în discuție variatele contexte culturale de întrepătrundere a culturii grâului cu cea a lutului (de la materia primă până la ceramică). Am reamintit rolul de instrumente și ingrediente rituale și ceremoniale al acestei corespondențe, ce este omniprezentă în obiceiurile calendaristice legate de fertilitatea ogoarelor și mana animalelor, obiceiurile sărbătorilor din ciclul vieții, practici de divinație, credințe și obiceiuri de întemeiere, utilitate cotidiană etc.

În perspectiva diseminării informațiilor cu privire la semnificațiile și formele artistice de reprezentare a motivului grâului pe obiectele create de meșterii olari, au fost expuse piese de ceramică, precum străchini, taiere, ulcioare de nuntă de Oboga și Româna, ulcele, figurine. Acest segment expozițional a fost completat de material fotografic, de la ediția anterioară a evenimentului, precum și cu rezultatele cercetărilor etnografice de teren realizate pe parcursul anilor de Direcția PICT privind meșteșugul olăritului. Secvențele expoziționale au articulat întrepătrunderea dintre lut-ceramică și grâu în acte rituale, ceremoniale și utilitare. De asemenea, participanții și invitații la eveniment au avut prilejul descoperirii meșteșugului olăritului din Româna și Oboga, prin intermediul filmului etnologic „*Lungul Drum*” și cunoașterea creației meșterului popular Marin Nicolae din satul Pisc, comuna Ciolpani, județul Ilfov, vizualizând filmul „*Școala de figurine*”.³

Un astfel de format al evenimentului a oferit posibilitatea redescoperirii individualității formelor, stilului artistic, a motivelor ornamentale, câmpului cromatic și expresivitatea plastică ale artei ceramicii de Oboga și Româna. Această ediție ne-a oferit mai multe resurse pentru continuarea proiectului nostru „de la atelier” la „expoziție”. Astfel, am reușit să obținem conținuturi documentare, materiale expoziționale, idei de a contura conceptul și structura unei viitoare expoziții dedicate „Simbolului grâului în arta și cultura tradițională”.

Drept urmare, Întâlniri de Tezaur creează și asigură un dialog prin mijloace alternative de comunicare între meșterii populari genuini, specialiști și comunitate. De asemenea, materializează obiectivul Institutului Național al Patrimoniului privind susținerea, promovarea, punerea în valoare și transmiterea elementelor de patrimoniu cultural imaterial.

Dr. Dorina Dragnea,
Șef Secție Cercetare aplicată și
promovare,
Direcția Patrimoniu
Imaterial și Cultură Tradițională, INP

² Unul din rezultatele ediției precedente a *Întâlnirilor de Tezaur* este filmul „Întâlniri de Tezaur – ediție inaugurală” – film de Anamaria Stănescu și Rodica Dinache, PICT, 2022; care a fost prezentat în cadrul Ediției a II-a a evenimentului din 22 septembrie 2022.

³ „Lungul Drum” – film de Corina Mihăescu și Dănuț Dumitrașcu, C.N.C.P., 1999; „Școala de figurine” – film de Corina Mihăescu și Dănuț Dumitrașcu, C.N.C.P., 2002.